

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ISSN 1857-7059

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2012
YEARBOOK
2012**

ГОДИНА 3

VOLUME III

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Вонр. проф. Луси Караниколова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Марија Кусевска
Доц. д-р Марија Кукубајска
Виш лектор м-р Снежана Кирова
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Билјана Ивановска

Одговорен уредник

Доц. д-р Нина Даскаловска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)

Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva – Gudeva, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenoski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Asoc. Prof. Lusi Karanikolova Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kusevska, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kukubajska Ph.D.
Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska–Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Printing

„Vtori Avgust“ - Stip
Printing No 300

Address of editorial office

Goce Delcev University–Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Билјана Ивановска ПРАКТИЧНИ ИДЕИ ЗА ПРЕДАВАЊЕ (начини како да се добие фидбек -повратна информација од студентите) Biljana Ivanovska, Ph.D. PRACTICAL IDEAS FOR TEACHING (HOW TO OBTAIN STUDENTS FEEDBACK)	9
м-р Весна Коцева, м-р Татјана Уланска ПОТРЕБА ОД ВОВЕДУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИ ЗА ОБРАБОТКА НА ИНПУТ НА ЧАСОТ ПО НЕМАЈЧИН ЈАЗИК Vesna Koceva M.A., Tatjana Ulanska M.A. THE NEED FOR INTRODUCTION OF ACTIVITIES FOR INPUT PROCESSING IN FOREIGN LANGUAGE CLASSES	13
д-р Нина Даскаловска, д-р Билјана Ивановска ЛЕКСИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА Nina Daskalovska Ph.D., Biljana Ivanovska Ph.D. LEXICAL COMPETENCE	19
д-р Брикена Џафери, д-р Гезим Џафери ПРЕЧКИ ВО УЧЕЊЕТО И УСВОЈУВАЊЕ НА ВТОР ЈАЗИК Brikena Xhaferri Ph.D., Gezim Xhaferri Ph.D. LEARNING DISABILITIES AND SECOND LANGUAGE ACQUISITION	33
м-р Марија Тодорова, м-р Даринка Маролова НЕВЕРБАЛНАТА КОМУНИКАЦИЈА КАКО ТРАНСКУЛТУРНА КАТЕГОРИЈА Marija Todorova M.A., Darinka Marolova M.A. NON-VERBAL COMMUNICATION AS A TRANSCULTURAL CATEGORY ..	39
проф. д-р Емилија Петрова Ѓорѓева, Ана Ѓорѓева ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИК ПРЕКУ ИГРА Emilija Petrova Gjorgjeva Ph.D, Ana Gjorgjeva LEARNING FOREIGN LANGUAGE THROUGH GAME	43
м-р Јане Јованов, Елена Тупаревска КОРИСТЕЊЕ НА ВИДЕОМАТЕРИЈАЛИ ВО ПОЧЕТНАТА ЕТАПА НА ИЗУЧУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК Jane Jovanov M.A., Elena Tuparevska THE USE OF VIDEO MATERIALS IN EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING	55

д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска ПЕРСОНАЛИЗАЦИЈАТА ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК НЕ Е САМО НАУКА, ТУКУ И УМЕТНОСТ Biļjana Ivanovska, Ph.D., Nina Daskalovska, Ph.D. PERSONALIZATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IS NOT ONLY SCIENCE BUT ART AS WELL.....	65
м-р Марија Тодорова СЕМИОТИЧКИ АСПЕКТ И СИСТЕМОСТ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ДЕЛ ОД НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС Marija Todorova M.A. SEMİOTIC ASPECT OF THE SPANISH LANGUAGE AND THE LANGUAGE AS A SYSTEM IN THE TEACHING PROCESS	69
м-р Весна Коцева КООПЕРАТИВНОТО УЧЕЊЕ КАКО МЕТОД ЗА РАЗВИВАЊЕ НА КОМУНИКАТИВНИТЕ ВЕШТИНИ Vesna Kocева M.A. COOPERATIVE LEARNING AS A METHOD FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE SKILLS	77
д-р Нина Даскаловска МЕНТАЛЕН ЛЕКСИКОН Nina Daskalovska, Ph.D. MENTAL LEXICON	83
д-р Снежана Ставрева Веселиновска ЗОШТО ДЕЦАТА ПОМИНУВААТ ПОМАЛКУ ВРЕМЕ ВО ПРИРОДНАТА СРЕДИНА Snezana Stavreva Veselinovska Ph.D. WHY CHILDREN SPEND LESS TIME OUTDOORS	95
м-р Загорка Донска ЗАСТАПЕНОСТА НА МОРАЛНИТЕ ВРЕДНОСТИ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ (ПРЕДМЕТНА НАСТАВА) ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Zagorka Donska, M.A. THE PRESENCE OF THE MORAL VALUES IN THE TEXT-BOOKS OF MACEDONIAN LANGUAGE IN THE PRIMARY EDUCATION IN REPUBLIC OF MACEDONIA	107
м-р Мима Костова КОМПАРАТИВНИОТ ПРЕГЛЕД НА МЕРКИТЕ ПРОТИВДЕВИЈАНТНОТО ОДНЕСУВАЊЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ВО МИНАТОТО И ДЕНЕС Mima Kostova M.A. COMPARATIVE REVIEW OF THE MEASURES AGAINST DEVIANT PUPIL BEHAVIOR IN THE PAST AND NOWADAYS	115

м-р Даринка Маролова КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ Darinka Marolova M.A. CONSECUTIVE INTERPRETATION	123
м-р Јована Караникиќ ПРЕДИЗВИК И ПРЕВОДЛИВОСТ НА ТОПОНИМИТЕ: СТАРАТА ЧАРШИЈА И БИТ-ПАЗАР ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ ПРЕВОДИ НА СОВРЕМЕНАТА МАКЕДОНСКАТ КНИЖЕВНОСТ. Jovana Karanikik M.A. THE CHALLENGE AND THE TRANSLATABILITY OF THE TOPONYMES: STARA CARSIIJA AND BIT-PAZAR IN THE ITALIAN TRANSLATIONS OF THE MACEDONIAN CONTEMPORARY LITERATURE	129
м-р Даринка Маролова, Костадин Голаков УЛОГАТА И ЗНАЧЕЊЕТО НА ТОЛКУВАЧОТ Darinka Marolova M.A., Kostadin Golakov INTERPRETER'S ROLE AND IMPORTANCE	137
д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска МОДАЛНИТЕ ЧЕСТИЧКИ ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Biljana Ivanovska Ph.D., Nina Daskalovska Ph.D. MODAL PARTICLES IN THE GERMAN LANGUAGE AND THEIR MACEDONIAN COUNTERPARTS	145
м-р Драгана Кузмановска, м-р Биљана Петковска ИМЕНСКИТЕ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО КОМПОНЕНТАТА ЗООНИМИ РАЗГЛЕДУВАНИ ВО МАКЕДОНСКИОТ, ГЕРМАНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК. Dragana Kuzmanovaska M.A., Biljana Petkovska M.A. NOUN PHRASES WITH ZOONYM COMPONENTS IN MACEDONIAN, GERMAN AND ENGLISH	151
д-р Марија Кусевска ЗА ПОИМОТ ЛИЦЕ ВО ПРАГМАТИКАТА Marija Kusevska Ph.D. ON THE NOTION OF <i>FACE</i> IN PRAGMATICS	157
д-р Марија Леонтиќ АТАТУРК, ТУРСКИОТ ЈАЗИК И АЛФАБЕТСКАТА РЕФОРМА Marija Leontik, Ph.D. ATATURK, TURKISH LANGUAGE AND THE ALPHABETIC REVOLUTION.	167
д-р Октај Ахмед ТРЕТОСЛОЖНИОТ И ДИСТИНКТИВНИОТ АКЦЕНТ ВО ТУРСКИТЕ ГОВОРИ ОД ОХРИДСКО-ПРЕСПАНСКИОТ РЕГИОН Oktaj Ahmed Ph.D. THIRD-SYLLABLE AND DISTINCTIVE STRESS IN THE TURKISH DIALECTS OF OHRID-PRESPA REGION	175

- д-р Виолета Николовска**
ЛИТЕРАТУРНИТЕ ЈАЗИЦИ ВО СОВРЕМЕН КОНТЕКСТ
Violeta Nikolovska Ph.D.
STANDARD LANGUAGES IN CONTEMPORARY CONTEXT 183
- д-р Ранко Младеноски**
ДЕЛАТА НА МАЖОВСКИ, ЦЕПЕНКОВ И ПРЛИЧЕВ
ЗА АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ
Ranko Mladenoski, Ph.D.
THE WORKS OF MAZHOVSKI, CEPENKOV I PRLICHEV RELATED TO
ALEXANDER III OF MACEDON 189
- д-р Јованка Денкова, д-р Махмут Челик**
„ОЧЕРКИ БЕЛГРАДА“ ОД КОНСТАНТИН ПЕТКОВИЧ –
АВТЕНТИЧНО СВЕДОШТВО ЗА МЕШАЊЕТО НА КУЛТУРИТЕ НА
БАЛКАНОТ
Jovanka Denkova Ph.D, Mahmut Celik Ph.D
„THE OUTLINE OF BELGRADE“ BY KONSTANTIN PETKOVICH - AN
AUTHENTIC TESTIMONY OF THE MIXTURE OF CULTURES ON THE
BALKANS 197
- м-р Ева Велинова**
ПОЛИТИЧКАТА МИСЛА И КНИЖЕВНОТО ДЕЛО НА НИКОЛО
МАКИЈАВЕЛИ ВО 16-ВЕКОВНА ИТАЛИЈА
Eva Velinova M.A.
THE POLITICAL THOUGHT AND THE LITERARY WORK OF NICCOLO
MACHIAVELLI IN XVI CENTURY ITALY 203
- д-р Луси Караниколова**
ЗА РАСКАЗНОСТА ВО ЛИРСКИ КОНТЕКСТ
(Кон „Гулабии“ на Станко Враз)
Lusi Karanikolova Ph.D.
ON THE NARRATIVENESS IN LYRICAL CONTEXT (IN „GJULABII“ BY
STANKO VRAZ) 211
- д-р Махмут Челик, д-р Јованка Денкова**
ТВОРЕШТВОТО НА ХУСЕЈИН СУЛЕЈМАН ВО КОНТЕКСТ НА
ЦЕЛОКУПНАТА ТУРСКА КНИЖЕВНОСТ ЗА ДЕЦА
Mahmut Celik Ph.D., Jovanka Denkova Ph.D.
THE WORK OF HUSEIN SULEIMAN IN THE CONTEXT OF THE
OVERALL TURKISH CHILDREN’S LITERATURE 217
- д-р Марија Емилија Кукубајска**
КНИЖЕВНОСТА, КУЛТУРАТА, НАУКАТА И РЕЛИГИЈАТА
ЗА ПОИМАЊЕ НА КОНЕЧНОСТА И ВЕЧНОСТА
Marija Emilija Kukubajska Ph.D.
LITERATURE, CULTURE, SCIENCE AND RELIGION AND THEIR
APPROACH TO ASPECTS OF FINITENESS AND ETERNITY OF LIFE 223

м-р Снежана Кирова ХАКСЛИЕВИТЕ ПОГЛЕДИ НА ЛИТЕРАТУРА Snezana Kirova M.A. HUXLEY'S VIEWS OF LITERATURE	233
д-р Весна Мојсова-Чепишевска ПИНОКИО И ШЕЌЕРНОТО ДЕТЕ Vesna Mojsova-Chepisevska, Ph.D. PINOCCHIO AND THE SUGAR CHILD	239
м-р Наталија Поп Зариева КНИЖЕВНИТЕ ДЕЛА КАКО СРЕДСТВО И МЕДИУМ ЗА РАЗВИВАЊЕ ПОЗИТИВНИ МОРАЛНИ ВРЕДНОСТИ КАЈ МЛАДИТЕ Natalija Pop Zarieva M.A. LITERARY WORKS AS A MEANS AND MEDIUM FOR DEVELOPING POSITIVE MORAL VALUES WITH YOUNG PEOPLE	249
м-р Јадранка Бочварова, Зоран Павлов МОБИЛНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ Jadranka Bocvarova M.A. Zoran Pavlov STUDENTS' MOBILITY	257
д-р Трајче Нацев САКРАЛНА АРХИТЕКТУРА ВО ГРАДОТ БАРГАЛА ОД IV ВЕК ДО КРАЈОТ НА ПРВАТА ДЕЦЕНИЈА НА VII ВЕК Trajce Nacev Ph.D. SACRAL ARCHITECTURE IN THE CITY OF BARGALA FROM THE IV CENTURY TO THE END OF THE FIRST DECADE OF VII CENTURY	267

УДК: 37.091.31-059.2

Стручен труд
Professional paper

КООПЕРАТИВНОТО УЧЕЊЕ КАКО МЕТОД ЗА РАЗВИВАЊЕ НА КОМУНИКАТИВНИТЕ ВЕШТИНИ

м-р Весна Коцева¹

Апстракт: Кооперативното учење е наставен метод кој се реализира преку работа во групи и се базира на мотивацијата, интеракцијата и соработката помеѓу членовите на групата. Овој наставен метод се концентрира на хетерогеноста на работните групи, на ефективната позитивна заемна зависност на членовите во групата и на еднаквата можност секој од нив да даде удел во постигнувањето на заедничкиот успех. При примена на кооперативниот метод, учениците како членови во групата се зависни едни од други и се свесени дека само со разменување и споделување на личното знаење и способности ќе можат да постигнат повеќе, односно знаат дека со индивидуална работа нема да можат да ја постигнат зададената заедничка цел.

Клучни зборови: *кооперативен метод, соработка, работа во група*

COOPERATIVE LEARNING AS A METHOD FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE SKILLS

Vesna Koceva, M.A.¹

Abstract: Cooperative learning is a teaching method which is realized through group work and it is based on motivation, interaction and cooperation among the members in the group. This teaching method is concentrated on the heterogeneity of the working groups, the effective positive mutual dependency of the members within the group and the equal opportunity for each of them to participate in achieving the mutual success. With the application of the cooperative method, the students, as members of a group, depend on each other and they realize that only with exchange and sharing of their personal knowledge and skills they can achieve more i.e. they realize that with individual work they will not be able to achieve the assigned task.

Key words: *cooperative method, cooperation, group work*

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

Вовед

Условите во современото општество ја наметнуваат потребата од прифаќање на систем на вредности, како што е солидарноста, прифаќање и почитување на другиот, на различниот. За да се адаптираме на современата општествена реалност треба да сфатиме дека луѓето се меѓусебно поврзани и дека препреките можеме да ги совладаме само ако соработуваме меѓусебно.

И во процесот на настава можат да се постигнат подобри резултати во атмосфера на поголема кооперативност односно соработка помеѓу учениците. За да биде наставата квалитетна потребно е да се намали важноста на самостојната работа и на конкуренцијата помеѓу учениците и да се претпочита тимската работа и соработката. За разлика од традиционалниот метод на настава во кој става акцент на индивидуалноста, а со тоа и на егоизмот, кооперативниот наставен метод е концентриран на контактот меѓу учениците, високиот степен на одговорност и меѓусебна соработка и има за цел да ја избегне компетитивноста.

Карактеристики на кооперативниот наставен метод

Според Џонсон и Џонсон (1987: 2), „да се научи еден наставен материјал со идејата дека треба истиот да им го објасниш и на другите членови на групата, ја зголемува многу повеќе мотивацијата, за разлика од тоа да треба сам да го слушаш или читаш“. Контактот со подобрите ученици во кооперативна атмосфера ја зголемува употребата на стратегии за размислување, произведува попродабочени и покритички стратегии за анализа, покреативни одговори, поелаборирани објаснувања. Начинот да се разговара, да се дискутира и да се објасни на другите материјалот кој треба да се научи, ја подобрува меморијата и поттикнува развој на стратегии за размислување на повисок степен (Johnson & Johnson, 1987).

Терминот кооперативно учење се дефинира како процес на соработка, структуриран во контраст со методот на едноставана размена на информации или извршување на наредби и упатства. Со други зборови, се подразбира индивидуално учење како резултат на процес во група.

Учениците во процесот на кооперативното учење т.е. преку интеракцијата во групата стекнуваат низа социјални вештини, како што се меѓусебна толеранција, договарање, поделба на задачите, почитување на меѓусебните разлики, меѓусебно помагање итн. Но, иако кооперативното учење се случува во група, секој облик на учење во група не е кооперативно учење. Станува збор за кооперативно учење ако сите членови на групата работат на остварување на заедничката задача, ако успехот на групата зависи од сите членови на групата и ако успехот на секој член зависи од успехот на групата. Кооперативното учење ја зголемува мотивацијата за учење. Ученикот е мотивиран кога е насочен директно кон некоја

цел односно кога ученикот е заинтересиран за нешто тој е поттикнат да го достигне она што е поставено како цел. Многу наставници сметаат дека работата во група не носи лична одговорност. Но според Комољо (1998: 67), личната одговорност во учењето во група не се намалува туку напротив се зголемува бидејќи секој член од групата има интерес да се постигне заедничката цел и се труди да ја изврши задачата која му е доделена во групата, поради тоа и мотивацијата е поголема, за разлика од традиционалната работа во групи во која работи само најдобриот ученик, а другите ја следат неговата работа.

Разлики помеѓу кооперативното, индивидуалистичкото и компетитивното учење

Според теоретичарите не можеме да се соочиме со комплексноста на општеството на индивидуален и компетитивен начин туку потребно е да соработуваме меѓусебно со цел да ги решиме тие комплексни проблеми.

Во традиционалниот метод на настава доминира компетитивното учење кое претставува поттик, но само за оние ученици кои постигнуваат успех, додека останатите кои во натпреварувачката атмосфера не можат да постигнат успех, се демотивираат и се откажуваат. Во ваков наставен контекст се јавува и нетрпеливост меѓу учениците што секако не придонесува за постигнување на подобри резултати.

Кооперативното учење настанува како антитеза на компетитивното учење. Во традиционалниот метод на настава, наставникот поставува прашање упатено кон учениците, и они кои го знаат одговорот на прашањето креваат рака. Наставникот прашува еден од учениците, а другите кои кренале рака се надеваат дека тој ќе погреша за да можат да добијат шанса и тие да го кажат својот одговор. Во ваква натпреварувачка средина, нормално е учениците да чувствуваат задоволство од неуспехот на соученикот односно нивниот успех зависи од неуспехот на другиот. Додека пак во кооперативна атмосфера успехот на секој член на групата значи и успех на сите други т.е. подобри оценки, награди и пофалби. Во овој контекст учениците се надеваат дека другиот ќе одговори точно. Значи групата е средство со помош на кое се остваруваат личните цели и единствен начин да се постигне успех е преку групата, односно секој член од групата може да ги достигне своите цели единствено преку другите членови на групата. Поради тоа членовите во групата меѓусебно си помагаат, се охрабруваат да дадат максимум од себе, со цел преку успехот на групата да го достигнат и сопствениот успех. Со други зборови резултатот на секој ученик се базира на резултатите кои ќе ги постигнат другите членови на групата.

Во традиционалниот метод на настава успехот на еден ученик ги намалува шансите за успех на другите и тоа претставува дополнителна

фрустрација, додека со имплементација на кооперативниот метод учениците работат заедно со цел да се постигне заедничката цел. Фактот дека се работи заедно донесува позитивни ефекти во совладувањето на наставниот материјал.

За разлика од компетитивниот начин на учење според кој „Ако ти победиш, јас ќе изгубам“ и обратно „Ако јас победам, ти ќе изгубиш“, и индивидуалистичкиот начин на учење, според кој „Секој овде е сам и секој работи сам за себе“, во кооперативниот наставен метод, учениците се водени од мотото: „Ќе потонеме или ќе пливаме заедно“ (Johnson & Johnson, 1987).

И покрај тоа што кооперативното учење е метод на настава кој се реализира преку соработка со другите соученици, не исклучува и моменти на индивидуална работа или моменти на натпреварување.

Улогата на наставникот во совладувањето на наставниот материјал преку примена на кооперативниот метод

Улогата на наставникот при примена на кооперативниот метод се состои во примена на повеќе техники за водење на часот, со чија помош учениците работат во мали групи на заеднички вежби и добиваат оценки врз основа на добиените резултати.

Не постои една единствена верзија на кооперативно учење, туку повеќе верзии и тоа не треба да се поистовети со работата во група на час.

Најголема грижа на наставниците најчесто е комплетирањето на наставната програма, а помалку внимание посветуваат на она што е значајно и што треба да биде запаметено од учениците. На часовите со примена на традиционалниот метод, наставникот го предава наставниот материјал, а ученикот се концентрира пред сè на објаснувањето и на запишувањето на најважните работи според него. Иако наставникот добро го предава наставниот материјал, тоа не е гаранција дека учениците ќе научат, бидејќи традиционалниот метод им оди во прилог само на одличните ученици. Напротив пак, кооперативното учење, ги вклучува сите ученици во работата во група за да се достигне заедничката цел, значи учениците заемно соработуваат, преземаат одговорност, донесуваат одлуки и ги надминуваат конфликтите во личните односи. Сè ова води кон подобро совладување на материјалот, го олеснува развојот на когнитивните способности и навиките да се работи со другите, им помага на учениците да имаат доверба во сопствените способности и ги подготвува за работната средина во иднина.

Сопомошна кооперативниот метод сенамалуваат проблемите поврзани со дисциплината на часот, изолирањето на учениците, конфликтот меѓу нив, незаинтересираноста за наставниот материјал и слабата активност на часот. Со овој метод се става акцент на солидарноста и заемната помош

помеѓу најдобрите ученици и оние кои имаат тешкотии во совладувањето на наставниот материјал. Наставникот не е повеќе единствената личност од која ученикот може да научи. Наставникот има улога да ги активира, организира и ориентира кон задачата, способностите и предзнаењата на учениците. Со овие активности се развиваат социјализацијата т.е. соработката, заемната почит, способноста позитивно да се совладаат конфликтите. Компетенциите на наставникот не се променети, тој треба добро да ги владее темите кои ги предава и постојано да биде ажуриран, но треба да знае да го избере квантитетот на материјали со кои ќе работат учениците, да го подели на тој начин што ќе може да се работи во група. Додека кај традиционалниот метод на настава, наставникот се грижи само за начините кои ќе го олеснат совладувањето на наставната содржина, при примената на кооперативниот метод наставникот треба да биде способен да ги насочи учениците по вистинскиот пат кој треба да го следат за да научат поефикасно.

За разлика од компетитивниот начин на учење, кога секој ученик се подготвува да победи или изгуби, а вообичаените реченици на наставникот се: „Кој прв ја заврши задачата?“; „Забрането е препишување и договарање со другите ученици“; „Ако откријам дека некој препишува, ќе му ја понижам задачата“; „Што мислиш да преземеш за да победиш следниот пат“?; „Ако некој сака да праша нешто нека крене рака“, со примена на кооперативниот метод наставникот ја поттикнува соработката и заемното помагање на членовите во групата. Учениците не работат сами туку во интеракција со другите, не постои завист кон најдобриот ученик, сите ученици се свесни дека само взаемната помош е неопходна за постигнување на позитивен резултат на сите.

Заклучок

Кооперативниот начин на учење треба да се сфати како важен аспект на образовниот процес и треба да биде едно од решенијата која ги нуди современата дидактика. Традиционалниот метод на настава кој се состои во предавање на наставниот материјал, индивидуално учење и испрашување потребно е да се замени со заедничка работа на наставникот и учениците во совладувањето на предметните содржини.

Кооперативниот наставен метод може да придонесе во решавањето на многу проблеми во образовниот систем, како што е вклучувањето на проблематичните ученици во наставата, на оние кои се помалку мотивирани за учење и оние кои имаат потешкотии во совладувањето на материјалот и интегрирање на учениците кои имаат пречки во развојот, учениците од други етнички заедници, молчеливите одлични ученици итн.

Можеме да заклучиме дека овој наставен метод ги има следните позитивни карактеристики: учениците се стекнуваат со вештина за

изразување и слушање, стимулирање на дискусија, охрабрување и помагање, олеснување на комуникацијата, намалување на напнатоста, решавање на проблеми, се валоризираат одличните ученици од страна на нивните соученици, се развиваат социјалните компетенции, како што е почитувањето на другиот, одговорноста, заемното помагање и пријателството. Пријателските врски кои се формираат во групата имаат големо влијание врз психолошката состојба на ученикот, ја зголемуваат сигурноста, самопочитувањето, психолошката стабилност, позитивниот став кон материјалот за учење. Преку примена на овој наставен метод се учи и способноста за лидерство, како да се комуницира, како да се донесуваат одлуки, како да се соочуваш со конфликтите и да ги решаваш, и други способности кои се неопходни во работната средина за која се подготвуваат учениците во иднина.

Библиографија

1. Comoglio M. e Cardoso M., *Insegnare ed apprendere in gruppo*, LAS, Roma, 1996;
2. Comoglio M., *Educare insegnando, apprendere ed applicare il cooperative learning*, LAS, Roma, 1996;
3. Comoglio, M., *Educare insegnando*, LAS, Roma, 1998;
4. Comoglio M., *Il cooperative learning*, Gruppo Abele, Torino, 1999;
5. Sharan Y., *Gli alunni fanno ricerca. L'apprendimento in gruppi cooperativi*, Trento, Erickson, 1998;
6. Johnson E. W. e Johnson R. T., *L'apprendimento cooperativo*, Trento, Erickson, 1998;
7. Johnson, D.W., & Johnson, R.T., *Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1987;
8. Slavin, R.E. *Cooperative learning: Theory, research, and practice*. New Jersey: Prentice Hall, 1998.